

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет культури і мистецтв
Кафедра образотворчого мистецтва та дизайну

СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни

“СУЧАСНИЙ ВІТРАЖ ”

підготовки магістра
освітньої програми 023 образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація

Луцьк – 2021

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	02 – культура і мистецтво	Вибіркова 5
Кількість годин /кредитів	023 - образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Рік навчання 2
150 год /5		Семестр 3
ІНДЗ немає	магістр	Лекції 10
		Практичні 36
		Лабораторні Індивідуальні
Мова навчання українська		Самостійна робота 94 год.
		Консультації 10
		Форма контролю: залік – 3 семестр

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові **Берlach Олександр Павлович**

Науковий ступінь **к. арх.**

Вчене звання **доцент**

Посада **доцент**

Контактна інформація: тел. **0508605951**, ел. адреса: sasha.berlach@gmail.com

Дні занять (<https://eenu.edu.ua/uk/structure/faculties-and-institutes/fakultet-kulturi-i-mistectv-0?>)

III. Опис дисципліни Предметом вивчення навчальної дисципліни є конструктивні, колористичні та техніко-технологічні особливості та закономірності виготовлення сучасного вітражу в його техніках, місце вітражу в інтер'єрах та екстер'єрах сучасної архітектури. Його використання носить функціональний і естетичний характер. Призначення вітражів різноманітне: вони є багатоманітною декоративною прикрасою будівель і окремих приміщень. Завдяки своїй здатності пропускати світло, площина вітража може служити прекрасним прийомом зонування, що не порушує цілісності сприйняття простору. Тільки вітраж здатний створити мінливу і непередбачувану гру світла.

Вивчення технік і технологій виконання має будуватись на невід'ємному зв'язку всіх елементів зображувальної мови: композиції, тонових, кольорових, пластичних, просторових співвідношень. Вся система навчання повинна

сприяти розвитку образного і абстрактного мислення студентів, вихованню творчого професіонала. Основою викладання дисципліни є технічне виконання картонів та безпосередня робота в матеріалі. Кожне наступне завдання ускладнюється по зростаючій за методом послідовного засвоєння закономірностей системи навчання.

Цей курс використовуватиме поєднання лекційних, практичних занять і самостійної роботи.

1. Пререквізити : композиція, рисунок, живопис, перспектива, пластична анатомія, історія мистецтв, декоративно-прикладне мистецтво.

2. Постреквізити : кольорознавство, техніки і матеріали в образотворчому мистецтві, монументальний живопис та інші.

3. Мета дисципліни – вивчення специфіки мистецтва вітражу, які необхідно враховувати під час виготовлення проектної частини (ескізи, картони) та у процесі виготовлення вітражної продукції в матеріалі.

Завданням дисципліни є засвоєння системи відповідних знань у галузі проектування та виготовлення сучасного вітражу:

- вивчити історію розвитку віражного мистецтва в контексті зміни стилів, зокрема в архітектурі (сакральної, світської);

- аналізувати стилістичні та типологічні ознаки основних періодів історії вітражу;

- вміти проектувати та виготовляти сучасний вітраж;

- при допомозі основних матеріалів (листова скло, свинець, фольга та ін.), створити виразний художній образ чи оригінальну об'ємно-просторову композицію;

- раціонально використовувати техніко-технологічні знання у проектній та виробничій практиці;

- уміти застосовувати специфічні особливості виготовлення вітражів (конструктивно-композиційні, колористичні, техніко-технологічні) у практиці;

- добре володіти основами художньо-образної мови та виражальними можливостями відповідних матеріалів, різними видами художніх технік та технологій;

- застосовувати набуті знання у власних дослідженнях, творчих пошуках, проектних роботах.

Для фахового знання в області вітражу студентам необхідно вивчити та усвідомити усі аспекти даного предмету, професійно володіти теоретичними та практичними знаннями, основними вміннями і навиками щодо створення мистецтва сучасного вітражу

Мета навчальної дисципліни - закріплення та поглиблення знань, умінь та навичок зображення різних об'єктів середовища, отримання основних відомостей про виконання живописного зображення фігури та півфігури людини й практичне засвоєння технік та прийомів живопису. Розвиток

колористичного бачення та вміння створювати і передавати художній образ засобами живопису

4. Результати навчання(компетентності) :

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність переосмислювати базові знання, демонструвати розвинену творчу уяву, використовувати власну образно-асоціативну мову при створенні живописного твору;
- здатність створювати затребуваний на художньому ринку суспільно значущий продукт образотворчого мистецтва.
- здатність генерувати нові ідеї (креативність).

5. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практична роб.	Сам. роб.	Конс	*Форма контролю/ Бали
Модуль 1.Змістовий модуль 1. Предмет історії вітражу – як важлива складова історії декоративного та монументального мистецтва.						
Тема 1. Вітраж в контексті розвитку архітектури, монументального мистецтва, творення інтр`єрів.		4		24		ІРС/5
Тема 2. Особливості створення сучасного вітражу.		4	12	30	5	ІРС/15
Тема 3. Традиційні і новаторські методи виготовлення вітражної продукції.		2	24	40	5	ІРС/20
Разом за модулем 1	150	10	36	94	10	ІРС/40
Види підсумкових робіт						Бал
Модуль 1. Модульна контрольна робота						Мкр60
ІНДЗ						немає

Інше (вказати)						
Всього годин/балів	92		26	60	6	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна та творча робота студентів має на меті засвоєння умінь та навиків в роботі з навчальними матеріалами, поглиблення та розширення набутих знань та творчого пошуку, сприяє краще організувати свій навчальний та творчий час, працювати з літературою та з сучасною інформаційною технологією, дисциплінує розум, творче мислення, відпрацьовує вміння формувати свої творчі думки, сприяє краще засвоїти навички та майстерність у живописі. Надає можливість отримувати найновішу інформацію в образотворчому мистецтві.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1.Змістовий модуль 1. Предмет історії вітражу – як важлива складова історії декоративного та монументального мистецтва.		
1.	Тема 1. Вітраж в контексті розвитку архітектури, монументального мис-тецтва, творення інтр`єрів.	24
2.	Тема 2. Особливості створення сучасного вітражу.	30
3.	Тема 3. Традиційні і новаторські методи виготовлення вітражної продукції.	40
	Разом за модулем 1.	94
Всього годин		94

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента (*щодо відвідування занять,*)

Відвідування занять студентами є обов’язковими, допускаються пропуски занять з поважних причин (хвороба студента, сімейні обставини).

Теми пропущених занять повинні бути відпрацьовані студентом самостійно і здані викладачу.

Політика щодо академічної доброчесності.

Виконання практичних завдань повинно бути повністю самостійним. Очікується, що студенти будуть дотримуватись етичних норм та не допускати обману та плагіату. Обман та плагіат включають подання робіт, які не є особистими розробками, копіювання чужих ідей без відповідного цитування. За наявності плагіату – робота оцінюється на 50% нижче, за повторне використання плагіату – студент не допускається до сесії; за несвоєчасне виконання поставленого завдання оцінка знижується на 10%. Виконання картонів, проектів, ескізів для закріплення знань, умінь і навичок є обов'язковим. Додаткова кількість якісно виконаних ескізів, картонів під час самостійної роботи впливає на оцінювання на користь студента. Всі опрацьовані теми поточного і підсумкового контролю, а також самостійна робота оприлюднюються на перегляд та оцінюються.

Політика щодо дедлайнів(крайній термін) та перескладання. Здача заліку проводиться в терміни визначені деканатом. Студенти які не з'явилися на здачу заліка, з поважних причин, дозволяється перездача в другий термін встановлений деканатом. Крайній термін здачі заліка дозволяється деканатом тільки в присутності комісії з трьох чоловік включаючи викладача який вів заняття.

V. Підсумковий контроль

Формою семестрового контролю з дисципліни «Сучасний вітраж» є залік. Розподіл балів, що присвоюються студентам з навчальної дисципліни є сумою балів за виконання практичних завдань, самостійну роботу та підсумковий контроль (МКР). Впродовж семестру студент за виконання завдань поточного контролю і самостійної роботи отримує – 40 балів. Підсумковий контроль здійснюється у формі модульних контрольних робіт. Модульні контрольні роботи - це творчі практичні роботи за темами змістових модулів, за кожен з яких студент може отримати максимально 60 балів. Термін здачі модульних контрольних робіт оприлюднюється на початку семестру. До здачі підсумкової модульної контрольної роботи допускаються студенти, які здали усі поточні завдання даного змістового модуля.

У випадку не задовільної підсумкової оцінки, або за бажанням підвищити рейтинг, студент може добрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, перездати якусь тему, додатково виконати картон, або роботу в іншій техніці з дотриманням технологічної карти відповідно до теми, яка вивчається). В іншому випадку студент здає залік (практична робота за варіантами) і бали за модульні контрольні роботи анулюються. На залік виносяться основні практичні питання, типові та комплексні завдання, відповідно тем змістових модулів.

Приклад завдання для практичної роботи в разі перескладання заліка: Вітраж з розписом по склу. Техніко-технологічні особливості створення. Композиція ритмічних чергувань, або повторів.

При оцінюванні враховується розуміння принципів створення композиції, вміння грамотно використовувати конструктивні, колористичні та техніко-технологічні особливості, володіння технікою. Максимальна оцінка – 60 балів.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

ПОТОЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка за 40 бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою
36-40	<i>“Відмінно”</i> – заслуговує студент, що має міцні, ґрунтовні теоретичні знання, які застосовує на практиці. Студент досконало володіє теоретичним матеріалом, самостійно поповнює свої знання, розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни, дотримується методичної послідовності виконання зображення, самостійно аналізує та komponує зображення в картоні, досконало розуміє та застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон), добре орієнтується в колірній палітрі, охайно та у відведений час виконує завдання.
30-35	<i>“Дуже добре”</i> – заслуговує студент, що має ґрунтовні теоретичні та практичні знання, але має стандартне мислення. Студент добре володіє теоретичним матеріалом, розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни, дотримується методичної послідовності виконання завдання (технологічні карти), аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші, добре розуміє та застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон), добре орієнтується в колірній палітрі, охайно та у відведений час виконує завдання. Практичні роботи відповідають обраній темі, з незначними технічними недоліками.

25-29	“добре” – заслуговує студент, що має належні теоретичні та практичні знання, але має стандартне мислення. Студент не завжди орієнтується в теоретичному матеріалі, не завжди впевнено та відповідно застосовує поняття та терміни, дотримується технологічних прийомів виконання завдання під керівництвом викладача, аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші під керівництвом викладача, допускає помилки в конструктивному, колірному рішеннях, але розуміє та застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон), добре орієнтується в колірній палітрі, допускаючи не значних помилок, виконує завдання у відведений час.
24-15	«задовільно» - заслуговує студент, що може продемонструвати теоретичні та практичні знання. Студент не орієнтується в теоретичному матеріалі, не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни, не дотримується техніко-технологічної послідовності виконання завдання, не вдало komponує зображення в аркуші, недостатньо орієнтується в колірній палітрі та допускається значних помилок у проектній діяльності, роботі над картонами, не охайно, зі значним запізненням виконує завдання.
14-10-	«достатньо» - заслуговує студент, що має слабкі теоретичні та практичні знання. Студент слабо орієнтується в теоретичному матеріалі, не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни, дотримується методичної послідовності виконання завдання під керівництвом викладача, не завжди вірно розуміє та застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон), допускаючи не значні помилки, орієнтується в колірній палітрі опосередковано, допускається значних помилок у техніко-технологічній послідовності виконання завдання, невчасно виконує завдання.
0-9	«Не задовільно» - заслуговує студент, що має дуже слабкі теоретичні та практичні знання. Студент взагалі не орієнтується в теоретичному матеріалі, не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни, не дотримується конструктивної та техніко-технологічної послідовності виконання завдання. Відсутні елементарні поняття технології виконання завдання.

ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка за 60 бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою
54-60	«Відмінно» – творча робота технічно бездоганна, включає творчий підхід у композиційному і тональному трактуванні.
45-53	«Дуже добре» - творча робота відповідає обраній темі, технічна, з незначними недоліками.
35-44	«Добре» – Творча робота відповідає обраній темі, технічна, з недоліками.
25-34	«Задовільно» – заслуговує творча робота, що може продемонструвати теоретичні та практичні знання виконавця, але відповідає обраній темі та виконана не охайно із значною кількістю помилок.
20-24	«достатньо» - у роботі упущена суттєва сторона питання, необхідна допомога викладача, неточне розуміння змісту і значення термінів і понять, недостатнє використання їх у відповіді. Творча робота виконана на недостатньому художньому рівні. Технічно недосконала.
1-19	«Незадовільно» з можливістю повторного складання. Відсутнє розуміння тематики, невміння охарактеризувати суттєві сторони розв’язання завдання, студент не може пояснити приклади наведені викладачем. Практична частина не виконана. Відсутні елементарні поняття технології виконання .

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Берlach О. П. “Малярські техніки, методи і прийоми в станковому живописі”. Методичні рекомендації для студентів спеціальності 6.020200 “Образотворче мистецтво”. Луцьк, 2011. 68 с.

2. Берlach О. П. Засоби зображення предметів в перспективі: методичні рекомендації до виконання завдань самостійної роботи з курсу «Перспектива в образотворчому мистецтві». Луцьк, 2017. 12с.

3. Гах І. Вітражні імпровізації львівської професійної асоціації художни-ків-вітражистів «Вікно». Каталог виставки (вступна стаття). – Львів: Малті М., 2000. С.3-7.

4. Гах І. Вітражі фірми Tiroler Glasmalerei und Mosaikanstalt у церквах Львова.// Вісник Львівського Університету (мистецтвознавство). – Львів, 2002. С.18-24.

5. Гах І. Становлення та розвиток класичного вітражу в інтер'єрі української сакральної архітектури XVI - XX ст. Народознавчі зошити. – Львів, 2003. С.10-12.

6. Гах І. Західноукраїнський вітраж XX. Минуле, сучасне, майбутнє. Манускрипт - Львів. 2017. С.38-44.

7. Тищенко Г. Пронин А. Вітражи в Україні. –Харків. 2001–2002. С.32-41.

8. Тищенко О. Історія декоративно–прикладного мистецтва України (XIII–XVIII).–К.: Либідь, 1992.

9. Фремpton К. Современная архитектура.–М.: Стройиздат, 1990.- 132 с.

10. Шимчук М. Природа вітражу. –Львів: ЛАМ, 2001.- 75 с.

11. Шаров В.С. Академическое обучение изобразительному искусству. М.: Эксмо, 2014. 648 с

Інформаційні ресурси

1. <https://lnam.edu.ua/files/Academy/faculty/dpm/glass/pdf/Alumni/vitrazhi.pdf>
2. <https://ocnt.com.ua/tehnologiya-vitrazhnogo-rozpisu-istoriya-i-suchasnist-u-virobax-majstriv-tvorchogo-obyednannya-pribuzhzhya/>
3. <https://soncevid.in.ua/uk/>